

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobkyně: **J. M.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Plzeňského kraje**, se sídlem Škroupova 18, Plzeň, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 8. 2008, č. j. 17 Ca 39/2007 – 59,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností brojila stěžovatelka proti usnesení Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajského soudu“) ze dne 12. 8. 2008, č. j. 17 Ca 39/2007 – 59 (dále jen „napadené usnesení“), kterým byla zamítnuta žádost stěžovatelky o osvobození od soudního poplatku v řízení o žalobě proti rozhodnutí Krajského úřadu Plzeňského kraje ze dne 25. 6. 2007, č. j. RR/1883/07, jímž bylo změněno rozhodnutí Městského úřadu Klatovy, odboru výstavby a územního rozvoje ze dne 29. 8. 2005, č. j. výst/2328/O5T, kterým byla stěžovatelka shledána vinnou ze spáchání přestupku proti stavebnímu řádu a byla jí uložena pokuta 10 000 Kč a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1000 Kč.

Napadeným **usnesením** krajský soud opětovně zamítl žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků poté, co bylo jeho původní usnesení vydané v této věci ze dne 22. 10. 2007, č. j. 17 Ca 39/2007 – 22, zrušeno rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2008, č. j. 4 As 5/2008 – 49, z důvodu nesprávného obsazení krajského

soudu při vydání původního usnesení. V napadeném usnesení krajský soud zrekapituloval předchozí řízení v této věci včetně svého zrušeného usnesení i s odůvodněním, proč nepřiznal stěžovatelce osvobození od soudních poplatků. Ke zrušujícímu rozsudku Nejvyššího správního soudu krajský soud poznamenal, že se nezabýval námitkami stěžovatelky věcně, nýbrž pouze procesní vadou v řízení před krajským soudem spočívající v nesprávném obsazení soudu. Dále uvedl, že v rámci nového rozhodování o návrhu stěžovatelky na osvobození od soudních poplatků přihlédl ke skutečnostem uvedeným žalobkyní v kasační stížnosti. I přesto však dospěl k závěru, že stěžovatelka neprokázala, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. Oba manželé mají měsíčně k dispozici příjem ve výši 16 693 Kč a jejich životní minimum k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb zbývá částka 11 213 Kč měsíčně, z níž je dále nutné hradit další náklady, především výdaje spojené s bydlením a chodem domácnosti, k jejichž vyčíslení byla žalobkyně vyzvána. K výzvě soudu stěžovatelka vyčíslila náklady na bydlení částkou cca 4554 Kč měsíčně a posléze v kasační stížnosti specifikovala náklady vynakládané jejím manželem (spolufinancování bydlení a osobní potřeby) částkou 4900 Kč s tím, že tyto nebyly v původně vyčíslené částce zahrnuty. Z toho stěžovatelka dovozuje, že částka, která zbude jí a jejímu manželovi po zaplacení nutných výdajů měsíčně k dispozici, činí toliko 1759 Kč. Stěžovatelkou provedená kalkulace však beze zbytku neodpovídá přiloženým dokladům o platbách a zejména není nade vší pochybnost zřejmé, zda některé položky, které žalobkyně vyčíslila jako náklady výhradně ve vztahu k osobě J. M., nebyly zahrnuty již v původně vyčíslené částce. Krajský soud konstatoval, že údaje, které stěžovatelka vyčíslila, nelze pro účely posouzení nároku stěžovatelky na osvobození od soudního poplatku přijmout beze zbytku, neboť některé z údajů tvrzených stěžovatelkou spadají do kategorie osobních potřeb (např. lékařská péče, tisk) zohledněných soudem výše při hodnocení příjmů stěžovatelky a jejího manžela podle zákona o životním a existenčním minimu. Další stěžovatelkou vyčíslené položky pak nelze hodnotit jako náklady nezbytné (např. právní služby, stavební spoření). O tyto položky bylo nutné žalobkyní vyčíslené výdaje snížit. Proto krajský soud opět dospěl k závěru, že stěžovatelka neprokázala, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč, a nesplňuje tak předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Z toho důvodu její žalobu zamítl.

Stěžovatelka podala proti napadenému usnesení **kasační stížnost**, v níž namítala, že výplata starobního důchodu v současnosti činí 7202 Kč, a to následkem doposud neprojednaného odkladu splátky Okresním soudem v Klatovech ve výši 16 091 Kč, dále z důvodu měsíční úhrady ve výši 1833 Kč na náklady údržby rodinného domku České spořitelně. Vlivem těchto výdajů došlo k výrazné změně finanční situace manželů M.. V současnosti žijí manželé na úrovni minimálních životních nákladů a mají problémy se zajišťováním běžných nákladů. V důsledku uvedeného stěžovatelka požádala o odpovědné posouzení současného stavu a přiznání osvobození od soudních poplatků. Ke kasační stížnosti stěžovatelka připojila kopie dokladů potvrzujících její tvrzení.

Z potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků ze dne 15. 8. 2007, které je založeno ve spise, Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka je důchodkyně a pobírala starobní důchod ve výši 7690 Kč měsíčně. Dále je vlastníkem rodinného domku 1+2, stavební parcely č. 2240 a zahrady na parcele č. 3823 v k. ú. Klatovy. Její manžel J. M. je rovněž důchodce a pobíral starobní důchod 9003 Kč. K jiným okolnostem, které by mohly mít vliv na osvobození od soudních

poplatků, stěžovatelka uvedla, že její manžel je dlouhodobě nemocen a pod stálým lékařským dohledem. Výši obou důchodů doložila kopiemi oznámení České správy sociálního zabezpečení.

Krajský soud stěžovatelku usnesením ze dne 10. 9. 2007, č. j. 17 Ca 39/2007 - 14, vyzval, aby ve lhůtě dvou týdnů doložila veškeré své průměrné měsíční výdaje za posledních šest měsíců.

Stěžovatelka doplnila svou žádost podáním ze dne 24. 9. 2007, v němž uvedla, že průměrné měsíční výdaje na bydlení činí 4554 Kč, a proto jí měsíčně z důchodu zbývá 3136 Kč. Dále doložila jednorázové platby, které uskutečnila během uplynulých šesti měsíců. Mezi těmito platbami uvedla zejména platbu za elektřinu ve výši 3227 Kč, platbu daně z nemovitosti ve výši 146 Kč, vodné ve výši 274 Kč, fakturu za uhlí ve výši 6864 Kč, pojistné ve výši 500 Kč a právní pomoc JUDr. Nesveda ve výši 2500 Kč. Průměr těchto částek za 6 měsíců činil 2169 Kč. Dále stěžovatelka sečetla pravidelné výdaje na měsíční zálohy (elektřina, voda, plyn, televize, ale také jízdné na nákupy), které činily 2385 Kč. Součet průměrných měsíčních nákladů tedy podle stěžovatelky dosahoval částky 4554 Kč.

Ve spise je také založeno vyplněné potvrzení o osobních majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků ze dne 5. 11. 2007 pro účely řízení o kasační stížnosti. Stěžovatelka v něm kromě již uvedeného namítla, že na osvobození od poplatku mají vliv i jiné okolnosti, zejména pak zdravotní stav manžela, náklady manžela na bydlení hrazené z jeho starobního důchodu a dále i jeho náklady spojené s jeho osobním životem. Tyto okolnosti dále rozvedla v příloze k potvrzení, kde specifikovala náklady svého manžela. Ty měly činit zejména 1667 Kč na „fond oprav domku“ (tj. stavební spoření), poplatek za pevnou linku ve výši 403 Kč, nájem v trvalém bydlišti ve výši 200 Kč, náklady na otop ve výši 300 Kč a elektřinu ve výši 496 Kč, rovněž také odvoz fekálií ve výši 100 Kč a drobné opravy ve výši 100 Kč. Dále uvedla manželovy výdaje na osobní potřeby ve výši 1634 Kč, do nichž spadají mimo lékařské péče podle jejího názoru i výdaje na odběr tisku, poplatky za zbrojní průkaz a řidičský průkaz a jízdné. Součet uvedených částek činí 4900 Kč, přičemž tato částka podle názoru stěžovatelky ovlivňuje celkovou finanční částku, kterou mají stěžovatelka i její manžel k dispozici.

Z dokladů přiložených k předmětné kasační stížnosti Nejvyšší správní soud zjistil, že v měsíci únoru 2008 stěžovatelka vložila na svůj účet stavebního spoření vedený u České spořitelny, a. s. částku 22 000 Kč (kopie potvrzení o vkladu ze dne 18. 2. 2008). Z kopie přípisu Okresního soudu v Klatovech ze dne 25. 1. 2008 je zřejmé, že stěžovatelka žádala o odklad exekuce v řízení vedeném pod sp. zn. 26 E 334/2007. Z oznámení České správy sociálního zabezpečení ze dne 11. 3. 2008 vyplývá, že od měsíce května 2008 provádí ČSSZ srážky ze starobního důchodu stěžovatelky ve výši 1272 Kč měsíčně. Dle přiložené kopie ústřížku složenky činil její starobní důchod v červenci 2008 po sražení uvedené částky 6732 Kč.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti napadenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s. Nedostatek povinného zastoupení

stěžovatelky a neuhrazení soudního poplatku za podání kasační stížnosti, které Nejvyšší správní soud shledal ze spisu, nepůsobí v tomto případě překážku meritornímu projednání věci, neboť za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení vedlo k popření samotného cíle tohoto řízení (viz blíže zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. října 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 84, přístupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlídnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

Ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., které upravuje osvobození od soudních poplatků na žádost účastníka, zní: *„Účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.“* Z výkladu tohoto ustanovení je zřejmé, že k tomu, aby mohl být účastník osvobozen od placení soudního poplatku, musí být v zásadě splněny dvě podmínky: jednak si musí podat o osvobození žádost, a jednak musí doložit, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. Naplnění této podmínky je pak věcí hodnotící úvahy předsedy senátu. Z judikatury Nejvyššího správního soudu týkající se posuzování „dostatečných prostředků účastníka“, tedy jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrů, vyplývá, že předseda senátu po zjištění potřebných údajů doložených účastníkem posuzuje na jedné straně výdělkové a majetkové poměry účastníka řízení, a na straně druhé pak výši soudního poplatku se zřetelem na případné další náklady spojené s řízením před soudem. Výsledkem této úvahy je pak závěr, zda účastníkovi je možné přiznat osvobození od soudních poplatků či nikoli (viz k tomu např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2005, č. j. 2 As 72/2003 - 74, přístupný na www.nssoud.cz).

V posuzované věci Nejvyšší správní soud shledal, že krajský soud provedl potřebné posouzení z hlediska dostatečnosti příjmů stěžovatelky a jejího manžela k uhrazení soudního poplatku. Zohlednil výši příjmů členů domácnosti stěžovatelky, tvořených starobními důchody v úhrnné výši 16 693 Kč a porovnal je s výdaji tvořenými náklady na domácnost a částkami nutnými k zajištění výživy a ostatních životních potřeb. Z toho dovodil, že stěžovatelce a jejímu manželovi zbývá měsíčně k dispozici částka 6659 Kč. Tuto částku krajský soud porovnal s výší soudního poplatku, který byl vyměřen podle položky 14a bodu 2. písm. a) přílohy k zákonu č. 541/1991 Sb., o soudních poplatcích ve výši 2000 Kč, a dospěl k závěru, že stěžovatelka disponuje dostatečnými příjmy, aby mohla soudní poplatek uhradit. Tato úvaha krajského soudu je dostatečně přezkoumatelná a srozumitelná, takže je z ní zřejmé, jak krajský soud dospěl k tomuto závěru. Stejně tak se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s názorem krajského soudu, že další stěžovatelkou

vyčíslené položky pak nelze hodnotit jako náklady nezbytné k zajištění základních životních potřeb a bydlení (tj. výdaje na odběr tisku, poplatky za zbrojní průkaz, řidičský průkaz a jízdné, jakož i platbu na účet stavebního spoření). Tyto výdaje nemají charakter nezbytných úhrad souvisejících s realizací základních životních potřeb člověka a nemohou tak být započteny při hodnocení dostatečných příjmových a majetkových poměrů stěžovatelky pro posouzení podmínek pro osvobození od soudního poplatku. Naopak, schopnost stěžovatelky pravidelně odkládat měsíčně částku 1833 Kč na opravy domu na účet stavebního spoření vedený u České spořitelny, a. s. (za rok představuje tato měsíční úspora částku cca 22 000 Kč, které stěžovatelka prokazatelně na svůj účet dne 18. 2. 2008 vložila) nasvědčuje závěru, že stěžovatelka má i po úhradě nezbytných nákladů na životní potřeby a bydlení dostatek prostředků, aby soudní poplatek mohla uhradit.

Nejvyšší správní soud pro úplnost vážil, zda na posouzení věci mohly mít vliv skutečnosti, které stěžovatelka namítala až v kasační stížnosti (tj. především změna výše jejího starobního důchodu z důvodu změny výše srážek z důchodu). Tato skutečnost krajskému soudu nebyla k datu vydání jeho rozhodnutí známa, a proto jeho hodnocení bylo založeno na započtení příjmu stěžovatelky ve výši 7690 Kč měsíčně. Za dobu vedení řízení před krajským soudem byl sice její starobní důchod valorizován na částku 8004 Kč, ovšem došlo od měsíce května 2008 ke zvýšení srážek na splátky dluhu vůči Okresnímu soudu v Klatovech, a to na 1272 Kč. Výsledná výše jejího starobního důchodu od května 2008 tedy činí 6732 Kč. Na posouzení věci to nic nezměnilo, neboť starobní důchod stěžovatelky i ve snížené výši (rozdíl oproti předchozí výši důchodu činí 958 Kč) spolu se starobním důchodem jejího manžela představují stále dostatečný zdroj finančních prostředků k úhradě soudního poplatku, jak již Nejvyšší správní soud uzavřel výše.

Ze skutkových okolností případu tak podle Nejvyššího správního soudu zcela zřejmě vyplynulo, že stěžovatelka se svým manželem disponují měsíčně dostatečně velkou finanční částkou na to, aby byli schopni uhradit soudní poplatek ve výši 2000 Kč. Krajský soud tedy rozhodl správně, pokud stěžovatelku od soudních poplatků neosvobodil. K tomu ještě Nejvyšší správní soud považuje za vhodné nad rámec nutného odůvodnění poznamenat, že soudní poplatek není standardně pravidelně hrazeným měsíčním výdajem, nýbrž mimořádnou jednorázovou platbou, která je do značné míry předvídatelná v situaci, kdy stěžovatelka vede již několik let trvající soudní spory, přičemž od soudního poplatku nebyla ani v předchozím řízení před krajským soudem (v řízení vedeném pod sp. zn. 57 Ca 14/2005), osvobozena a soudní poplatek tedy zaplatila.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji jako takovou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly, žalovanému správnímu orgánu, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, náklady řízení o kasační stížnosti v míře přesahující rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. listopadu 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu